

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра загальної, вікової та педагогічної психології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

О.Б. Жильцов

09

20 18 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія творчості з арт-практиками»

для студентів

спеціальності: всіх спеціальностей

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми

спеціалізації

Київ – 2018

Розробник: Фурман Вікторія Вікторівна, кандидат психологічних наук,
доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Викладачі:

Фурман Вікторія Вікторівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри
загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри загальної,
вікової та педагогічної психології
Протокол від 28.08.2018 р. № 1

Завідувач кафедри (О.П. Сергєєнкова)
(підпис)

Робочу програму перевірено
03.09.2018 р.
Заступник директора (Р.О. Павлюк)
(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	2	
Семестр	3,4	
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	56	
Модульний контроль	8	
Семестровий контроль	–	
Самостійна робота	56	
Форма семестрового контролю	Залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – розкрити загальні психологічні закономірності формування творчої та креативної особистості за цілеспрямованого здійснення освітнього процесу та створення умов для соціального, культурного та професійного розвитку особистості шляхом підвищення рівня психологічної культури, усвідомлення кожним власної індивідуальності та володіння механізмами розкриття внутрішнього потенціалу.

Завдання:

- ознайомити студентів з основними поняттями дисципліни «Психологія творчості з арт-практиками»,
- формування усвідомленої мотивації до власного удосконалення, саморозвитку та самореалізації,
- ознайомити з основними теоретико-методологічними підходами та діагностично-методичними засадами арт-терапевтичного напрямку в психології;
- продемонструвати значення психології творчості та арт-терапевтичного напрямку на формування особистості.

3. Результати навчання за дисципліною

Внаслідок опанування змісту навчальної дисципліни «Психологія творчості з арт-практиками» у студентів формуються такі **навчальні компетентності**:

- здатність до абстрактного та аналітичного мислення й генерування ідей,
- здатність працювати в команді,
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології,
- здатність навчатися та самонавчатися,
- здатність генерувати нові ідеї (креативність),
- здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку, самореалізації,
- демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань,
- демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку,
- демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Психологія творчості як наука. Поняття про творчу діяльність							
Тема 1. Підходи до вивчення творчості. Історія розвитку психологічних уявлень про природу творчості	2	2					
Тема 2. Сутність поняття творчості. Творчі здібності	2	2					
Тема 3. Психологічні арт-практики як інструмент особистісного розвитку. Основні форми арт-терапевтичної роботи	2		2				
Тема 4. Колаж як метод прояву та аналізу творчої активності особистості	2		2				
Тема 5. Символіка кольорів в психології – арт-терапія кольором	2		2				

Тема 6. Раціонально-інтуїтивне малювання як практичний засіб особистісного та ресурсного розвитку	18		4				14
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	10				14
Змістовий модуль 2. Стратегії розвитку творчої особистості та розкриття творчої діяльності							
Тема 1. Стратегії розвитку творчої особистості	2	2					
Тема 2. Компетентнісний підхід до творчої діяльності	2	2					
Тема 3. Проективний підхід в арт-терапевтичному напрямку	2		2				
Тема 4. Казкотерапія як арт-терапевтичний інструмент розкриття внутрішнього потенціалу особистості	4		4				
Тема 5. Метафоричні асоціативні карти як ресурс особистісного розвитку та психодіагностичний інструмент	18		4				14
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	10				14
Змістовий модуль 3. Методи дослідження творчої діяльності							
Тема 1. Діагностичний інструментарій дослідження творчості	2	2					
Тема 2. Методи вимірювання креативності	2	2					
Тема 3. Креативний міні-тренінг	2		2				
Тема 4. Пісочна терапія як арт-практика	2		2				
Тема 5. Тілесно-рухова терапія як арт-метод зняття фізичної напруги та психологічного навантаження	2		2				
Тема 6. Ігротерапія як психологічна арт-практика	18		4				14
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	10				14
Змістовий модуль 4. Психологічні умови перебігу творчого процесу							
Тема 1. Психолого-педагогічні програми розвитку творчої особистості	2	2					

Тема 2. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові	2	2					
Тема 3. Терапія музикою як спосіб досягнення внутрішньої гармонії	2		2				
Тема 4. Фототерапія – метод формування творчого простору та особистісного самовираження	2		2				
Тема 5. Фільмотерапія як сучасний арт-терапевтичний метод	2		2				
Тема 6. Театр як арт-терапевтичний напрямок. Практичні методи театротерапії	18		4				14
Модульний контроль	2						
Разом	30	4	10				14
Усього	120	16	40				56

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Психологія творчості як наука. Поняття про творчу діяльність

Лекція 1. Підходи до вивчення творчості. Історія розвитку психологічних уявлень про природу творчості

Психологічні основи творчості. Підходи та історія розвитку психологічних уявлень про природу творчості. Концепція креативності Дж. Гілфорда. Концепція креативності Р. Стернберга і Д. Лаверта. Розвиток творчості особистості за генетико-психологічною теорією С.Д. Максименка. Концепція творчості В.О. Моляко. Концепція механізму творчості В.В. Клименка. Концепція творчості С. Медника. Розвиток творчої особистості за Е. де Боно.

Основні поняття теми:

Творчість, творче мислення, творча діяльність.

Лекція 2. Сутність поняття творчості. Творчі здібності

Творчість як діяльність. Психологічна характеристика процесу творчості. Механізми творчості. Продукти творчості. Бар'єри творчості. Питання про творчі здібності. Творчі здібності. Обдарованість. Творча особистість та її розвиток. Геніальність особистості.

Основні поняття теми:

Творчі здібності, обдарованість, геніальність.

Семінар 1. Психологічні арт-практики як інструмент особистісного розвитку. Основні форми арт-терапевтичної роботи.

Семінар 2. Колаж як метод прояву та аналізу творчої активності особистості.

Семінар 3. Символіка кольорів в психології – арт-терапія кольором.

Семінар 4-5. Раціонально-інтуїтивне малювання як практичний засіб особистісного та ресурсного розвитку.

Змістовий модуль 2.

Стратегії розвитку творчої особистості та розкриття творчої діяльності

Лекція 3. Стратегії розвитку творчої особистості

Стратегія творчої діяльності за В.О. Моляко. Розкриття особливостей розвитку творчо обдарованої особистості за В.В. Рибалкою. Система ціннісної регуляції розвитку творчо обдарованої особистості О.Л. Музики. Стратегія розвитку творчої особистості за Л.П. Міщихою.

Основні поняття теми:

Стратегії розвитку, обдарована особистість, саморегуляція.

Лекція 4. Компетентнісний підхід до творчої діяльності

Загальна характеристика творчої компетентності. Авторська концепція розвитку творчої компетентності особистості. Структура творчої компетентності. Зміст та етапи розвитку творчої компетентності. Компетентнісний підхід до розвитку особистості за О.В. Тутолміним.

Основні поняття теми:

Творча компетентність, компетентнісний підхід, бар'єри творчості.

Семінар 6. Проективний підхід в арт-терапевтичному напрямку.

Семінар 7-8. Казкотерапія як арт-терапевтичний інструмент розкриття внутрішнього потенціалу особистості.

Семінар 9-10. Метафоричні асоціативні карти як ресурс особистісного розвитку та психодіагностичний інструмент.

Змістовий модуль 3.

Методи дослідження творчої діяльності

Лекція 5. Діагностичний інструментарій дослідження творчості

Експериментальне вивчення продуктивного мислення гештальтпсихологами. Тести діагностування дивергентного мислення за Дж. Гілфордом. Теорія дозрівання А. Гезелла. Лонгітюд Л. Термена. Методика на визначення творчого мислення. «Значення слів» О.І. Бесєдіна, І.І. Ліпатова, О.В. Тимченка, В.Б. Шапаря.

Основні поняття теми:

Діагностика, продуктивне мислення, дивергентне мислення.

Лекція 6. Методи вимірювання креативності

Методика «Креативне поле» Д.Б. Богоявленської. Тести вимірювання креативності Б. Торренса. Методика діагностування креативності М. Воллаха і К. Когана.

Основні поняття теми:

Креативність, метод, «креативне поле».

Семінар 11. Креативний міні-тренінг.

Семінар 12. Пісочна терапія як арт-практика.

Семінар 13. Тілесно-рухова терапія як арт-метод зняття фізичної напруги та психологічного навантаження.

Семінар 14-15. Ігротерапія як психологічна арт-практика.

Змістовий модуль 4.

Психологічні умови перебігу творчого процесу

Лекція 7. Психолого-педагогічні програми розвитку творчої особистості

Психолого-педагогічні умови розвитку творчого процесу. Психолого-педагогічні програми розвитку творчої особистості. Система творчого тренінгу КАРУС В.О. Моляко. Програма розвитку здібностей та обдарованості «Три кроки» О.Л. Музики.

Основні поняття теми:

Умови творчого розвитку, творчий тренінг.

Лекція 8. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові

Методи стимулювання творчої активності. Мотивація як рушійна сила творчого розвитку особистості. Співвідношення між потребами і мотивами Успіх та невдача в творчій діяльності. Характеристика особистісно-розвивального підходу. Індивідуальні методи. Групові методи.

Основні поняття теми:

Мотивація, потреби, особистісно-розвивальний підхід.

Семінар 16. Терапія музикою як спосіб досягнення внутрішньої гармонії.

Семінар 17. Фототерапія – метод формування творчого простору та особистісного самовираження.

Семінар 18. Фільмотерапія як сучасний арт-терапевтичний метод.

Семінар 19-20. Театр як арт-терапевтичний напрямок. Практичні методи театротерапії.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	5	5	5	5	5	5	5	5
Робота на семінарському занятті	10	5	50	5	50	5	50	5	50
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			87		87		87		87
Максимальна кількість балів: 348									
Розрахунок коефіцієнта: $288: 100=3,48$									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1.

Психологія творчості як наука. Поняття про творчу діяльність

Тема 6. Психологічні теорії розвитку творчості та креативності – 14 год.

Опрацювавши теоретичний матеріал пропонується представити у вигляді презентації ті теорії розвитку творчості та креативності особистості, що є найактуальнішими за своїм змістом для сьогодення – 5 балів.

Змістовий модуль 2.

Стратегії розвитку творчої особистості та розкриття творчої діяльності

Тема 5. Практичний інструментарій «Я – ресурс» –14 год.

Створити інфографіку власних технік що розкривають творчий ресурсний потенціал особистості – 5 балів.

Змістовий модуль 3.

Методи дослідження творчої діяльності

Тема 6. Діагностичне гроно студента – 14 год.

Створити діагностичне гроно за результатами підібраних та опрацьованих діагностичних методів творчої діяльності – 5 балів.

Змістовий модуль 4.

Психологічні умови перебігу творчого процесу

Тема 6. Проектна робота «Творче портфоліо» – 14 год.

Створити та представити проектну роботу «Творче портфоліо». Проектна робота носить індивідуальний характер та передбачає застосування діагностичного інструментарію, творчих наробок студента та рефлексивного бачення розвитку творчого потенціалу – 5 балів.

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів за роботу під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких критеріїв:

- своєчасність виконання навчальних завдань 1б;
- повний обсяг їх виконання 1б;
- якість виконання навчальних завдань 2б;
- творчий підхід у виконанні завдань 1б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульні контрольні роботи виконуються в письмовій комбінованій формі.

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульних контрольних робіт

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	тести	15
Другий (виявлення здатності до аналізу, синтезу, конкретизації й узагальнення змісту навчальної дисципліни)	запитання, що передбачає розгорнуту відповідь	4
Третій (встановлення спроможності до застосування знань на практиці)	психологічна задача	6

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль проводиться у вигляді заліку.

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Не передбачено навчальним планом.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Психологія творчості з арт-практиками» для студентів всіх спеціальностей

Разом: 120 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 40 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 56 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4
Назва модуля	Психологія творчості як наука. Поняття про творчу діяльність	Стратегії розвитку творчої особистості та розкриття творчої діяльності	Методи дослідження творчої діяльності	Психологічні умови перебігу творчого процесу
Кількість балів за модуль	87 балів	87 балів	87 балів	87 балів
Теми лекцій	<p>1. Підходи до вивчення творчості. Історія розвитку психологічних уявлень про природу творчості – 1 бал.</p> <p>2. Сутність поняття творчості. Творчі здібності – 1 бал.</p>	<p>3. Стратегії розвитку творчої особистості – 1 бал.</p> <p>4. Компетентнісний підхід до творчої діяльності – 1 бал.</p>	<p>5. Діагностичний інструментарій дослідження творчості – 1 бал.</p> <p>6. Методи вимірювання креативності – 1 бал.</p>	<p>7. Психолого-педагогічні програми розвитку творчої особистості – 1 бал.</p> <p>8. Методи стимулювання творчої активності: індивідуальні та групові – 1 бали.</p>
Кількість балів	2 бали	2 бали	2 бали	2 бали
Теми семінарів	<p>1. Психологічні арт-практики як інструмент особистісного розвитку. Основні форми арт-терапевтичної роботи – 11 балів.</p> <p>2. Колаж як метод прояву та аналізу творчої активності особистості – 11 балів.</p> <p>3. Символіка кольорів в психології – арт-терапія кольором – 11 балів.</p> <p>4-5. Раціонально-інтуїтивне малювання як практичний засіб особистісного та ресурсного розвитку – 22 бали.</p>	<p>3. Проективний підхід в арт-терапевтичному напрямку – 11 балів.</p> <p>7-8. Казкотерапія як арт-терапевтичний інструмент розкриття внутрішнього потенціалу особистості – 22 бали.</p> <p>9-10. Метафоричні асоціативні карти як ресурс особистісного розвитку та психодіагностичний інструмент – 22 бали.</p>	<p>11. Креативний міні-тренінг – 11 балів.</p> <p>12. Пісочна терапія як арт-практика – 11 балів.</p> <p>13. Тілесно-рухова терапія як арт-метод зняття фізичної напруги та психологічного навантаження – 11 балів.</p> <p>14-15. Ігротерапія як психологічна арт-практика – 22 бали.</p>	<p>16. Терапія музикою як спосіб досягнення внутрішньої гармонії – 11 балів.</p> <p>17. Фототерапія – метод формування творчого простору та особистісного самовираження – 11 балів.</p> <p>18. Фільмотерапія як сучасний арт-терапевтичний метод – 11 балів.</p> <p>19-20. Театр як арт-терапевтичний напрямок. Практичні методи театротерапії – 22 бали.</p>

Кількість балів	55 балів	55 балів	55 балів	55 балів
Самостійна робота	Психологічні теорії розвитку творчості та креативності – 5 балів	Практичний інструментарій «Я – ресурс» – 5 балів	Діагностичне гроно студента – 5 балів	Проектна робота «Творче портфоліо» – 5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 348 Коефіцієнт для переведення у 100-бальну шкалу – 3,48			
Підсумковий контроль	Залік			

8. Рекомендовані джерела

Основна література:

1. Біла І. Психологія дитячої творчості. – К. : Фенікс, 2014. – с.
2. Ільїна Н. Психологія творчості та обдарованості. Вид-во: Університетська книга. – 2018 – 227 с.
3. Яланська С. П. Психологія творчості: навчальний посібник / С. П. Яланська. – Полтава : ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2014. – 180 с.

Додаткова література:

1. Гомперц В. Думай як митець. Вид-во: ArtHuss. – 2018. – 224 с.
2. Яланська С. П. Розвиток творчості студента в умовах особистісно-орієнтованого навчання / С. П. Яланська // Актуальні проблеми психології : збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С. Костюка НАПН України. – Кіровоград : Імекс – ЛТД, 2013. – Том 11. – Соціальна психологія, - Вип. 6. – Книга II, – С. 516–524.
3. Флорида Р. Homo creativus. Як новий клас завойовує світ. Вид-во: Наш формат. – 2018. – 432 с.